

Valtuustoaloite: Välitodistusten käyttöönottamiseksi Askolan alakouluissa 4. luokalta alkaen

Osaaminen ja elämänlaatu -lautakunta 07.08.2025 § 74
28/00.01.02/2025

Valmistelu/lisätiedot

palvelualuejohtaja, osaaminen ja elämänlaatu Janne Mäkinen, puh. 040 5069 547 sähköposti; etunimi.sukunimi@askola.fi

Valtuutettu Mia Myllys on jättänyt 27.1.2025 valtuustoaloitteen välitodistusten käyttöönottamiseksi Askolan alakouluissa 4. luokalta alkaen. Valtuustoaloitteessa tuodaan esille seuraavaa:

”Askolan alakouluissa ei anneta välitodistuksia. Formatiivista arviointia tehdään opettajan ja oppilaan toimesta pitkin vuotta, sekä painotetusti marras- tammikuussa käytävissä arviointikeskusteluissa. Arviointikeskustelu koostuu oppilaan itsearvioinnista, huoltajan ja oppilaan yhteisestä ennakkopohdinnasta sekä huoltajan, oppilaan ja opettajan välisestä kolmikantakeskustelusta. Väliarvioinnin tehtävä on ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaan itsearvioinnin taitoja.” Näin sanotaan Askolan alakoulujen opetussuunnitelmassa. On hyvä, että oppilaita totutetaan itsearviointiin ja tähän formatiiviseen arviointiin mutta näiden ei pidä korvata numeroin annettavaa arviointia. On vaikea ymmärtää miksei välitodistusta anneta syyslukukauden päätteeksi, koska sanallinen arvio ei anna riittävän tarkkaa kuvaa siitä missä mennään ja jättää liikaa tilaa tulkinnoille. Lisäksi sanallinen ja numeraalinen arviointi yhdessä kehittävät oppilaan tulkintakykyä sanallisen arvion asettumisesta arviointiasteikolle varsinkin oppimisen alkutaipaleella. Moni Askolan alakoululaisen vanhempi on tässä kanssani samoilla linjoilla. Vaikka haluttaisiinkin korostaa pehmeitä arvoja ja ehkä joku kokee numeroiden kautta tapahtuvan arvioinnin jopa ahdistavaksi, ei se ole syy olla suorittamatta arviointia myös numeroiden kautta. On hyvä muistaa, että jatko-opintoihin hakeudutaan numeroilla ei sanallisilla arvioilla, joten numeraaliseen arviointiin on kaikkien hyvä myös totutella hyvissä ajoin. Esitän, että Askolassa otetaan käyttöön välitodistukset alakouluissa 4. luokasta ylöspäin.

Voimassa oleva lainsäädäntö ja opetussuunnitelman perusteet

Perusopetuslain (628/1998) 22 §:n mukaan oppilaan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään oppilaan edellytyksiä itsearviointiin. Lisäksi oppilaan oppimista, työskentelyä ja käyttäytymistä tulee arvioida monipuolisesti. Opetushallitus antaa opintosuoritusten ja opinnoissa etenemisen arvioinnista sekä todistuksiin merkittävistä tiedoista tarkempia määräyksiä. Lisäksi perusopetusasetuksen (852/2008) luvussa 2 annetaan tarkempia säännöksiä arvioinnista opintojen aikana, opinnoissa etenemisestä ja vuosiluokalta siirtymisestä, päättöarvioinnista, erotodistuksesta, todistuksesta yhden tai useamman aineen oppimäärän suorittamisesta, arvioinnin suorittajasta, arviointiperusteita koskevasta tiedosta sekä eräissä tapauksissa annettavaan arviointiin. Opetushallitus antaa edellä mainitut määräykset opetussuunnitelman perusteissa. Kuntakohtaiset määräykset annetaan paikallisessa opetussuunnitelmassa, jota tarkennetaan lukuvuosittain koulukohtaisella lukuvuosisuunnitelmalla. Askolan kunnan hallintosäännön (1.6.2025) 28§:n mukaan paikallisesta opetussuunnitelmasta ja koulukohtaisista lukuvuosisuunnitelmista päättää Osaaminen ja elämänlaatu -lautakunta.

Opetushallitus on 13.2.2025 päättänyt muutoksista perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden seuraaviin 2014 lukuihin

- Luku 1 Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta
- Luku 2 Perusopetus yleissivistyksen perustana
- Luku 3 Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet
- Luku 4 Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri
- Luku 5 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen
- Luku 6 Oppimisen arviointi
- Luku 7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki
- Luku 8 Oppilashuolto

Oheisen päätöksen mukaan tarkistettu paikallinen opetussuunnitelma tulee ottaa käyttöön viimeistään 1.8.2025. Perusopetuslain 20 i §:ä koskevilta osin muutokset paikallisiin opetussuunnitelmiin tulee kuitenkin tehdä 1.8.2026 mennessä.

Perusopetuslain 22§:n ja -asetuksen 10§:n mukaan perusopetuksen oppilaan arvioinnilla on kaksi toisiaan tukevaa tehtävää. Arvioinnin tehtävänä on

- ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaiden itsearvioinnin taitoja (formatiivinen arviointi).
- määrittää, missä määrin oppilas on saavuttanut oppiaineille asetetut tavoitteet (summatiivinen arviointi).

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppimiseen, osaamiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen. Oppimista, osaamista ja työskentelyä arvioidaan oppiaineittain. Oppiaineen arviointi sisältää myös laaja-alaisen osaamisen ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien arvioinnin. Käyttäytyminen arvioidaan erikseen. Toiminta-alueiden mukaisesti opiskelevan oppilaan oppimista, osaamista ja työskentelyä arvioidaan toiminta-alueittain.

Opiskelun ohjaaminen ja kannustaminen, itsearvioinnin sekä vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitojen kehittäminen toteutuvat formatiivisen arvioinnin avulla. Summatiivisesti arvioidaan sitä, miten oppilas on saavuttanut eri oppiaineille asetetut tavoitteet.

Formatiivinen arviointi perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa

Formatiivisen arvioinnin tehtävänä on ohjata oppilaan opintojen edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Formatiivinen arviointi auttaa oppilasta ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämään työskentelyään oppiaineille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Formatiivinen arviointi on osa opetusta.

Formatiivinen arviointi on oppimista tukevaa ja ohjaavaa palautetta. Palautteen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään oppiaineen tavoitteet, hahmottamaan oma edistymisensä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä se, miten voi parantaa suoriutumistaan suhteessa tavoitteisiin ja arviointikriteereihin.

Itsearviointi ja vertaispalaute ovat osa formatiivista arviointia. Oppilaat harjoittelevat opettajan ohjaamana itsearvioinnin ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja. Niitä tulee harjoitella osana kaikkien oppiaineiden opiskelua. Itsearviointi ja vertaispalaute eivät vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.

Formatiivista arviointia tehdään aina perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettujen ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettujen oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Formatiivinen arviointi ei edellytä dokumentointia.

Summatiivinen arviointi perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa

Summatiivisen arvioinnin tehtävänä on kuvata, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut opetussuunnitelmassa oppiaineille asetettut tavoitteet. Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.

Summatiivinen arviointi tehdään vähintään jokaisen lukuvuoden päätteeksi sekä perusopetuksen päättyessä. Kunkin lukuvuoden päättyessä oppilaalle annetaan lukuvuositolustus, jota varten tehdään summatiivinen kokonaisarviointi siitä, missä määrin oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Lukuvuositolustukseen sisältyy myös käyttäytymisen arviointi. Päättö- ja erotodistukseen käyttäytymisen arviointia ei merkitä.

Summatiivinen arviointi tehdään suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja niiden pohjalta paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin, paitsi jos oppilaan oppimäärää on rajattu. Oppilaan lukuvuosiarviointi 6. vuosiluokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineiden opetuksen tavoitteisiin. Kuudennen vuosiluokan päätteeksi annettavassa lukuvuosiarvioinnissa käytetään valtakunnallisia arviointikriteereitä. Päättöarviointi kohdistuu oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseen perusopetuksen oppimäärän päättyessä, ja arvioinnissa käytetään valtakunnallisia päättöarvioinnin kriteereitä.

Summatiivisen arvioinnin tekee aina oppilasta opettanut opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä.

Askolan perusopetuksen paikallisen opetussuunnitelman päivittämisen valmistelua on tehty lukuvuoden aikana rehtoreiden ja opettajista kootun työryhmän kanssa. Valmistelussa prosessinomistajuus on ollut rehtori Kaija Impola-Peltomaalla ja sitä on toteutettu työryhmän laatiman suunnitelman mukaisesti.

Uudistetut opetussuunnitelman perusteet korostavat jatkuvaa, monipuolista ja oppimista ohjaavaa arviointia. Väliarviointi on osa formatiivista arviointia, joka liittyy oppimisprosessin ohjaamiseen ja palautteen antamiseen oppimisprosessista. Osaamisen arviointi (summatiivinen arviointi) puolestaan kohdistuu oppilaan tiedollisen ja taidollisen osaamisen tasoon. Verrattuna numeerisesti annettuun arviointiin, arviointikeskustelu tukee tätä formatiivisen arvioinnin lähestymistapaa mm. seuraavin tavoin:

- Yksilöllinen palaute: Arviointikeskustelu mahdollistaa oppilaan vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tarkastelun vuorovaikutteisesti yhdessä oppilaan ja huoltajien kanssa.
- Oppilaan osallisuus: Keskustelu tukee oppilaan itsearviointitaitojen kehittymistä ja lisää hänen osallisuuttaan omaan oppimiseensa.
- Kokonaisvaltainen tuki: Keskustelussa voidaan käsitellä myös oppilaan työskentelytaitoja, motivaatiota ja hyvinvointia, mikä tukee oppimista laaja-alaisesti.
- Paikallinen päätösvalta: Opetuksen järjestäjällä on oikeus päättää arviointikäytännöistä. Välitodistus ei ole pakollinen, ellei kyseessä ole esimerkiksi 9. vuosiluokan oppilas, joka tarvitsee sen jatko-opintoihin hakeutumista varten.

Arvioinnin tehtävien toteuttamisessa noudatetaan arvioinnin yleisiä periaatteita (perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet, luku 6.2). Kouluissa tulee olla yhtenäiset arvioinnin periaatteet ja käytännöt, jotka ilmenevät koulun arviointikulttuurissa, joka on osa toimintakulttuuria. Formattiivisen arvioinnin toteuttaminen sekä arviointikeskusteluin että numeerisesti lisää opettajille kohdistettavan työn määrää.

Askolassa painotetaan monipuolista arviointia kaikilla luokka-asteilla. Monipuolisen arvioinnin tavat määritellään koulujen lukuvuosisuunnitelmissa ja oppiaineittain niiden opetussuunnitelmissa. Huoltajille jaetaan arviointitietoa sekä Wilma-tiedotteina oppiaineittain, vanhempaintapaamisissa ja vanhempainilloissa.

Valmistelussa olleen päivitystyön lähtökohtana on ollut, että väliarviointi suoritetaan alakouluissa kolmikantakeskusteluin, jotka pidetään marraskuun alusta tammikuun loppuun välisenä aikana. Yläkoulussa väliarviointi annetaan arvosanalla niiden oppiaineiden osalta, joissa on vähintään kaksi vuosiviikkotuntia. Yhden vuosiviikkotunnin oppiaine arvioidaan, kun oppimäärä on päättynyt. Väliarviointi annetaan toisen jakson päätyttyä. Yläkoulussa on arviointikeskustelut, jotka pidetään marraskuun ja tammikuun välisenä aikana. Keskusteluun osallistuu aina oppilas ja huoltaja ja sen järjestää luokanvalvoja.

Oppilaan opintojen aikaisen arvioinnin kehittäminen

Keskustelussa noudatetaan lukuvuosittain tehtyä lomaketta, jossa painopiste on formatiivisessa arvioinnissa, laaja-alaisessa osaamisessa sekä oppilaan koulunkäynnin kokonaistilanteessa. Keskustelua ohjaavaa lomakepohjaa arvioidaan ja tarvittaessa kehitetään syyskauden 2025 aikana. Kehittämistyön tavoitteena on varmistaa keskustelulle asetettujen normien täyttyminen sekä tukea saatavan palautetiedon tarkoituksenmukaisuutta.

Päätösehdotus	Osaaminen ja elämänlaatu -lautakunta antaa esittelytekstissä olevan vastauksen valtuustoaloitteeseen. Osaaminen ja elämänlaatu -lautakunta päättää perusopetuksen paikallisen opetussuunnitelman arviointikäytännöistä 1.8.2025 voimaan astuvan päätöksenteon yhteydessä. Valtuustoaloitetta koskeva asiakuvauus sekä paikallisen opetussuunnitelman asiakuvauus ja päätöksenteko annetaan vastauksena valtuustoaloitteeseen.
Päätös	Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti.
Täytäntöönpano	Kunnanhallitus